

Introduktion til et kynisk blik på medier og politik

Bent Winther, 2012

Succes på Borgen – 10 gode råd til den nye politiker

Berlingske Medie Forlag, København

150 sider, 149,95 kr.

Journalister jager konflikthistorier og politikerne jager opmærksomhed. Så skarpt trækkes fronterne op i en ny bog om kunsten at overleve som politiker i det medialiserede nyhedsdemokrati. Men skønt nuancerne mangler, indeholder bogen mange konkrete eksempler på, at forfatteren så absolut har en pointe i et sit sortsyn.

Bogen tager form som en vejledning for nye og kommende politikere, men henvender sig til alle med en interesse for samspillet mellem medier og politik. De 10 råd er af den temmelig firkantede slags. Første råd lyder således: *Tilpas dig medierne – det er dem, der bestemmer, om du får succes*, men et andet råd lyder: *Stol ikke på journalister – de er kun ude på at få dig ned med nakken*. Teoretisk læner forfatteren sig således op af den tidlige medialiseringsteori, hvor medierne i høj grad antages at diktere rammebetingelserne for politik, og politikerne ikke kan gøre andet end at følge med udviklingen. For eksempel citerer forfatteren Hans Engell for følgende tidligt i bogen: „Politikerne tilpasser sig medievirkelighed. Og derved ændrer politikernetypen sig også. Der er ikke længere plads til de anonyme.“ Et hurtigt kig på kilderne i nyhedsmediernes politiske journalistik og på *samtlig*e af Folketingets 179 medlemmer afslører dog, at der stadig er plads til en god mængde anonymitet i dansk politik. Medierne koncentrerer deres fokus om regeringens topministre, oppositions ledere og partiernes politiske ordførere. Resten af Folketinget, på engelsk 'the back benchers', kunne muligvis ønske sig mere opmærksomhed fra mediernes side, men får det i realiteten kun sjældent. Med andre ord nyder alle politikere og al politik bestemt ikke lige godt (eller dårligt) af mediernes synlighed.

Bortset fra det teoretiske slægtsskab med medialiseringsteori er bogen ikke teoretisk anlagt. I stedet er vægten lagt på interview med politikere og forfatterens egne erfaringer som journalist og redaktør. Bogens styrke lig-

ger derfor ikke så meget i formuleringen af de 10 råd, men i de diskussioner og observationer forfatteren udfolder gennem bogen, og som hudfletter det moderne forhold mellem medier og politik på en mere nuanceret facon end overskrifterne på de 10 råd antyder. Her vil man blandt andet blive introduceret til en fin analyse af det moderne politiske argument, hvor det handler om 'at skabe kant' til politiske modstandere, men ellers helst ikke mene noget, der kan virke fremmedgørende på flertallet af vælgerne. Bogen illustrerer også, med hjælp fra interview med de involverede politikere, hvordan en enkelt overskrift taget løsevet fra et interview kan holde flere topministre beskæftiget med damage control. Ligeledes indeholder bogen fine diskussioner af forholdet mellem politikerne og den stadig større skare af lobbyister, som de holder møder med, spiser frokoster med eller lader sig invitere på rejser af. Og så indeholder bogen et skarpt angreb på de politiske kommentatorer og deres sammenblanding af interesser i forhold til dels at kommentere på, hvad landets politikere gør og mener, og dels selv at arbejde for, eller skaffe kontakt til på vegne af deres egne klienter, selv samme politikere.

Læst på denne måde viser bogen et nuanceret og måske i stigende grad konfliktfyldt afhængighedsforhold mellem medier og politik. Som repræsentant for medierne ville det have været interessant, om forfatteren havde forholdt sig mere konkret til den kritik af pressen, han selv fremstiller. Måske det kan være det næste projekt: 10 gode råd til, hvordan nyhedsmediernes kan bryde fri af spin, godbidshistorier og jagten efter meningsløse konflikter.

Mark Blach-Ørsten

Lektor i journalistik på Roskilde Universitet

Gerber og Green leverer vellykket introduktion til felteksperimenternes fascinerende verden

Alan S. Gerber & Donald P. Green, 2012

Field Experiments: Design, Analysis and Interpretation

W.W. Norton & Company, New York

493 sider, 210 kr. på www.amazon.co.uk.

Brugen af felteksperimenter i samfundsvidenskabelig forskning er steget markant de seneste 15 år. Det gælder især i USA, men også i Danmark drager flere forskere nytte af metoden. Taget den stigende anvendelse af felteksperimenter i betragtning, er det derfor oplagt, at der nu er kommet en tekstbog om emnet.

Den grundlæggende ide ved et felteksperiment er, at man laver sin undersøgelse i den virkelige verden, hvor man randomiseret inddeler de relevante personer i såkaldte treatment-grupper og en kontrolgruppe, og på den måde kan man måle effekten af forskellige treatments (stimuli). Det kan eksempelvis være i studiet af valgdeltagelse, hvor man er interesseret i at finde ud af, om dør-til-dør kampagner får flere vælgere til at stemme. Her vil man i et simpelt felteksperiment ved hjælp af randomisering inddele vælgerne i to grupper, hvoraf den ene gruppe modtager et treatment (de bliver kontaktet), mens den anden gruppe er kontrolgruppe og ikke bliver kontaktet. Efterfølgende måler man forskellen i de to gruppers valgdeltagelse og kan på den måde svare på, om dør-til-dør kampagner kan mobilisere vælgerne (det kan de oftest).

Felteksperimenternes logik er for så vidt simpel, men faldgruberne er mange. Netop denne udfordring beskriver Gerber og Green i deres motivation for at skrive bogen. Efter mere end et årtis undervisning i faget og flere oplevelser med talentfulde studerende, der fejler med hensyn til logistikken og designet, har de sat sig for at skrive en tekstbog, der systematisk introducerer og forklarer felteksperimenter som metode. Og lad det være sagt allerede her: Dette er en yderst vellykket bog, som ifølge forfatterne er målrettet studerende med et vist metodekendskab, men som i mine øjne bestemt også er brugbar for praktikere såvel som forskere.

At det netop er makkerparret Alan Gerber og Donald Green, der skriver en tekstbog om felteksperimenter, er helt oplagt. De to har sammen – og i nogle tilfælde med andre forfattere – skrevet en stor mængde af artikler og bøger, hvor de drager nytte af denne metode. Mest kendte er de for deres mange studier af effekten af forskellige kampagneredskaber til at mobilisere vælgere, og bogen *'Get-out-the-vote'* fra 2004 (2. udgave i 2008) har været at betragte som pensum for praktikere og studerende,

der har ønsket en lettilgængelig indgang til og viden om effekten af politiske kampagner.

Field Experiments indeholder 13 kapitler og to appendikser, der trygt tager læseren med på rundtur i felteksperimenternes verden. Gerber og Green indleder med at skrive engageret om felteksperimenternes fortræffeligheder og de mange potentielle problemstillinger, som metoden kan – og bør – bruges til. Herefter følger tre kapitler, der sætter felteksperimenterne ind i den generelle metodelære om statistik og kausalinferens. Disse tre kapitler er godt skrevet og er især velegnede, hvis man har brug for en genopfriskning af de vigtigste pointer fra den kvantitative metodeundervisning på universitetets grunduddannelse. Jeg forestiller mig, at denne del især vil være kærkommen læsning for mange kandidatsuderende eller praktikere, der skal i gang med noget, der kan minde om eksperimentelle undersøgelser, efter at have været væk i noget tid fra kvantitative metoder. Hvis man føler sig tryk i denne del, kan man uden problemer springe over de tre kapitler uden at blive hægtet af.

De næste seks kapitler zoomer ind på de forskellige dele af at gennemføre og analysere felteksperimenter. Kapitlerne er inddelt efter de udfordringer, man typisk står overfor. Først er der to kapitler om de problemer, der opstår, når ens treatment ikke når frem til dem, man forsøger at udsætte for forsøget, eller når ens kontrolgruppe udsættes for treatment, selvom de netop ikke burde blive ramt. Dette er to hyppigt forekomne problemstillinger, der kaldes for ikke-overholdelse, som Gerber og Green klart fremstiller konsekvenserne af. Herefter følger et kapitel om udfordringen ved, at det ikke er muligt at indsamle data for ens afhængige variabel for alle deltagerne. Dette er en klassisk metodisk problemstilling, der angår manglende data, og udfordringen er, at der kan være en systematisk skævhed i, hvem der er data til rådighed for, og hvem der eksempelvis nægter at deltage. Der gives klare råd til, hvordan man forud for sin undersøgelse kan minimere risikoen for, at problemerne med ikke-overholdelse samt fravær af data for den afhængige variable sker, samt hvordan og hvornår man efter dataindsamlingen kan afhjælpe problemet. Det er ikke altid muligt at redde sin undersøgelse, hvis der er for store problemer med disse

forhold, og derfor er forfatterens råd da også: Tænk dig grundigt om, *før* du går i gang!

De næste tre kapitler handler om nogle af de dybere problematikker og ikke mindst de analysemuligheder, som felteksperimenterne giver. Her er et kapitel om brud på forudsætningen om ikke-indblanding mellem deltagerne i undersøgelsen, og der gives eksempler på, hvordan man kreativt kan drage nytte af det ved eksempelvis at studere spillover-effekter af mobiliseringstiltag på familiemedlemmer. Herefter følger et kapitel om at studere heterogene effekter af ens treatment, og på hvilke punkter dette adskiller sig fra almindelig kvantitative interaktionsanalyser. Sidste kapitel i denne del af bogen handler om, hvordan man kan designe felteksperimenter til at undersøge mediationseffekter, hvilket er en vanskelig sag, hvorfor forfatterne med fordel kunne have henvist mere til andre metoder, der kan hjælpe med flere svar på sådanne problemstillinger (eksempelvis laboratorie- eller surveyeksperimenter).

Bogens sidste tre kapitler indeholder først en guide til at gennemføre metaanalyser. Herefter kommer en længere gennemgang af eksempler på studier, som forfatterne mener, at læserne i særlig grad bør lære af. Endeligt er der en skriveguide til fremstillingen af felteksperimentelle studier, inden der afsluttes med etiske overvejelser samt forslag til studier, som kan bruges af studerende i undervisningen.

Bogens største styrke er i mine øjne, at den kan læses på flere forskellige måder og henvender sig til forskellige slags læsere. Man kan således vælge at læse den fra start til slut og blive virkelig godt klædt på. Men kapitlerne kan også læses hver for sig. Så hvis man sidder med en konkret problemstilling i tankerne, fungerer bogen som et godt opslagsværk. Alle bogens kapitler indeholder den klassiske amerikanske „*what you will learn from this chapter*“-lærebogs boks i begyndelsen, der hurtigt giver et overblik. Herefter følger grundige gennemgange af de forskellige problemstillinger, som læseren sandsynligvis vil løbe ind i, når hun selv skal ud og gennemføre felteksperimenter.

Kapitlerne indeholder en tilpas mængde formler og udledninger til, at man kan forstå principperne bag metoden ad den abstrakte vej. Hvis man ønsker grundigere principielle udredninger, er forfatterne flinke til at henvise til tekster, der kan give sådanne. På den måde er

det rimeligt at sige, at bogen er rigere på ord og eksempler, end den er på formler og matematik. Med sikker og velvalgt hånd bruges der relevante eksempler fra den samfundsvidenskabelige skuffe til at illustrere pointerne og diskutere de metodiske problemstillinger, som undersøgerne har haft undervejs. I mine øjne tager mængden af eksempler ikke overhånd, hvilket ellers er et hyppigt problem i andre amerikanske tekstbøger. Yderligere henviser forfatterne loyalt og samler op efter hvert kapitel med en liste over anbefalet litteratur, der typisk indeholder fem tekster, der spænder fra formelgennemgang til state-of-the-art-eksempler på anvendelse af felteksperimenter i forbindelse med kapitlets problemstilling. Hvert kapitel suppleres med en række øvelser, og der er en stor mængde data (mestendels til det gratis statistikprogram 'R') tilgængelig på en tilknyttet hjemmeside.

Der er ingen tvivl om, at Gerber og Green mener, at felteksperimenter i de fleste tilfælde er en overlegen metode i forhold til det meste andet. Som tidligere nævnt skriver de passioneret om metoden og alle de gode ting, den kan bruges til. Forfatterne kunne med fordel have inddraget en grundigere sammenligning af forskellige typer af eksperimenter og på den måde bidraget med klarhed over, hvornår det er mest oplagt at anvende felt-, survey- eller laboratorieeksperimenter. På den måde kunne de klarere have placeret bogen i „familien“ af eksperimenter.

En anden anke, som er en mere positiv en af slagsen, er, at Gerber & Green ikke selv gør nok ud af at fortælle, at bogen også er relevant for andre end studerende. De har klart skrevet en bog til universitetsstuderende, der har et basiskendskab til metode og gerne vil have specialiseret viden. Og det har de gjort fremragende. Men bogen er bestemt også anvendelig for praktikere, der arbejder med kampagner eller politisk og social adfærd i eksempelvis NGO'er, partier, konsulentbranchen eller for offentlige myndigheder. Ja, bogen er kort sagt relevant og tilgængelig for alle, der vil opnå mere viden om de indsatser, de udfører for at påvirke borgernes adfærd.

Jonas Hedegaard Hansen

Ph.d.-studerende ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet

Er Kina ved at købe verden?

Peter Nolan, 2012

Is China Buying the World?,

Polity Press, Cambridge

147 sider, 15\$

Kina har igennem de seneste tre årtier haft en ekstraordinært høj økonomisk vækst, hvilket i dag har gjort landet til verdens næststørste økonomi og største handelsnation. Selv under den globale finansielle og økonomiske krise i 2008-2009 faldt den kinesiske vækst kun marginalt, og Kina fremstår i dag som en vækstmotor på et tidspunkt, hvor de vestlige økonomier fortsat er i krise.

Hvor kinesiske virksomheder tidligere kun i begrænset omfang gennemførte direkte investeringer i udlandet, har der siden 2005 været en dramatisk stigning i investeringstempoet, og Kina nåede ved udgangen af 2011 en beholdning af udenlandske investeringer på 366 mia. USD. De kinesiske direkte investeringer har samtidig ændret karakter fra overvejende at handle om adgang til råstoffer til i højere grad at fokusere på erhvervslivet af avanceret teknologi, knowhow samt kendte brands. Væksten i de direkte kinesiske investeringer har givet anledning til påstande i særligt de vestlige medier om, at Kina – med gigantiske valutareserver i ryggen – er i færd med at „opkøbe hele verden“, som det bl.a. kom til udtryk på forsiden af *The Economist* i november 2010. I Danmark er problemstillingen især kommet til udtryk i den livlige debat om mulige kinesiske råstofinvesteringer i Grønland.

Peter Nolan, Sinyi Professor i Chinese Management på Cambridge University, har igennem en årrække beskæftiget sig med udviklingen i den kinesiske økonomi. I sin nye bog analyserer Nolan Kinas rolle i den internationale politiske økonomi, og om Kina faktisk er i færd med at „opkøbe hele verden“. Ifølge Nolan er svaret nej – både nu og i den nærmeste fremtid.

Bogen er inddelt i to hoveddele: Den første del beskæftiger sig med, hvem „vi“ er i højindkomstlandene, mens anden del beskæftiger sig med, hvem „de“ er i vækstøkonomierne med Kina som udgangspunkt for analysen.

Bogens første del sætter fokus på udviklingen i den kapitalistiske globalisering, som fra 1970'erne gik ind i en ny fase præget af revolutionerende ændringer i brugen af informationsteknologi, udstrakt privatisering samt liberalisering af internationale handels- og investeringsstrømme – herunder åbning af de tidligere kommunistiske planøkonomiers markeder. Nolan viser, hvordan det kapitalistiske system i perioden gennemgik en omfattende omstrukturering, hvis kerne var en eksplosiv stigning i

antallet af fusioner og virksomhedsovertagelser. Konsekvensen heraf var, at der inden for næsten alle sektorer opstod en mindre gruppe af multinationale selskaber og deres integrerede leverandørkæder med førende teknologier og brands, som siden fuldstændigt har domineret markedet inden for deres respektive sektorer.

Den industrielle koncentration har ifølge Nolan medført en hidtil uset (oligopolistisk) konkurrence og teknologisk fornyelse. Samtidig har disse globale firmaer med hovedkvarterer i højindkomstlandene – bl.a. gennem opkøb – ikke blot penetreret hinandens markeder (amerikanske investeringer i Europa og omvendt), men også integreret sig i lav- og mellemindkomstlandenes erhvervsstrukturer og markeder, herunder ikke mindst Kina. Det har igen givet anledning til en voldsom skævvridning i den kommercielle magt mellem virksomheder fra højindkomstlandene og virksomheder fra udviklingslandene. Nolan påpeger f.eks., at der i mange sektorer i FT500 (Financial Times' liste over verdens 500 største virksomheder) slet ikke optræder firmaer fra udviklingslandene. Blandt verdens 1.400 største virksomheder tegner kun hundrede selskaber – alle fra højindkomstlandene – sig for trejerdedele af R&D (research and development) udgifterne. Kun få selskaber fra udviklingslandene er i stand til at konkurrere med disse globale mastodonter.

Bogens anden del ser på de seneste tredive års kinesiske „catch-up“, herunder de kinesiske myndigheders bestræbelser på at skabe en gruppe af virksomheder – „national champions“ – som vil kunne konkurrere med vestlige multinationale selskaber. Nolan argumenter dog for, at selvom Kina i dag er blevet verdens næststørste økonomi, har landet langt fra indhentet højindkomstlandene. Hertil kommer, at Kinas eksisterende vækstmodel er kørt fast. Landets nye ledelse står derfor over for enorme udfordringer med at skabe en bæredygtig vækstmodel, som er baseret mindre på investeringer og mere på indenlandsk forbrug. Hertil kommer udfordringer relateret til social ulighed, miljøproblemer samt det forhold, at Kina er ved at løbe tør for billig arbejdskraft og nu risikerer at blive „gammelt“, før det bliver „rigt“.

Kina er unikt blandt udviklingslandene ved at have en høj grad af åbenhed over for direkte udenlandske investeringer. Multinationale selskaber fra højindkomstlandene har over de sidste tredive år investeret gigan-

tiske summer i Kina, og disse selskaber indtager i dag nøglepositioner i store dele af den kinesiske økonomi, herunder især eksportsektoren og de højt teknologiske brancher. Selvom Nolan ikke nævner det i sin bog, er Danmark faktisk et godt eksempel på den pointe, idet de ca. 500 danske virksomheder, som er til stede i Kina i dag, samlet set beskæftiger mere end 300.000 kinesere. Indregnes leverandørkæder i regnestykket, står det klart, at de multinationale selskabers indflydelse på den kinesiske økonomi er enorm.

Derimod er hovedparten af de kinesiske „national champions“ afgrænset til nogle få sektorer, herunder minedrift, bygge og anlæg, energi, transport og telekommunikation. Disse overvejende statsejede selskaber indtager – med statslige penge i ryggen – dominerende positioner på det kinesiske marked og inden for deres sektorer. Nolan fremhæver imidlertid, at selskaberne – trods fremskridt – endnu er meget langt fra at kunne konkurrere med de globalt førende teknologier og brands fra højindkomstlandene.

Hertil kommer, at de direkte kinesiske investeringer i højindkomstlandene endnu er ubetydelige. Nolan fremhæver f.eks., at hvor den kinesiske beholdning af direkte udenlandske investeringer i 2009 udgjorde 230 mia. USD, udgjorde den tilsvarende danske 216 mia. USD. Verdens næststørste økonomi investerer således kun marginalt mere end Danmark i udlandet. Størstedelen af de direkte kinesiske investeringer til udlandet går desuden til Hong Kong, hvor de reinvesteres i Kina, eller til andre udviklingslande i Asien, Afrika og Latinamerika. Hertil kommer, at de kinesiske forsøg på M&A (mergers and acquisitions) i USA og Europa næsten alle er slået fejl med Lenovos køb af IBM og Geelys køb af Volvo som to af undtagelserne. Opkøbet af Volvo var dog – målt med globale M&A-briller – en relativt lille handel, også sammenlignet med A.P. Møller-Mærskts eller Carlsbergs seneste opkøb i Kina. Nolan sætter også de omfattende kinesiske valutareserver i perspektiv ved at vise, at de kun udgør en brøkdel af den samlede markeds kapitalisering af de multinationale selskaber fra højindkomstlandene. Nolan konkluderer på den baggrund, at hvor „vores“ virksomheder er dybt inde i „dem“, er det omvendte på ingen måde tilfældet – uanset hvad medierne giver indtryk af.

Bogen indeholder endelig et afsluttende kapitel, som illustrerer ovenstående pointer med udgangspunkt i case-studier fra to strategiske industrier, nemlig banksektoren og flyindustrien. Disse to sektorer illustrerer ifølge Nolan udfordringerne og kompleksiteten i de kinesiske bestræbelser på at indhente højindkomstlandene. Selvom både de kinesiske banker og den kinesiske flyindustri er blevet moderniseret og konsolideret de senere år, er ingen af de to sektorer i stand til at konkurrere med de globale ma-

stodonter. Tværtimod er de kinesiske selskaber dybt afhængige af vestlige selskabers teknologier, f.eks. motorer til de såkaldt „kinesisk producerede“ fly, eller IT-systemer til de kinesiske banker. Konkurrencen fra vestlige selskaber med integrerede leverandørkæder er ganske enkelt for stor. Nolan konkluderer afslutningsvist, at Kina således endnu ikke har købt verden, og man næppe heller vil gøre det i den nærmeste fremtid.

Nolan leverer med sin bog et vigtigt bidrag til debatten om Kinas rolle i den globale politiske økonomi. Nolan afliver effektivt myten om, at Kina er i færd med at „købe verden“. Analysen er dog nuanceret og faktuel, og bogen er således hverken udtryk for den omsiggribende „Kina kommer“ litteratur eller de ligeså omsiggribende forudsigelser om den kinesiske økonomis snarlige undergang. Om noget viser Nolan, at Kina – trods sin fenomenale vækst – endnu har lang vej at gå, før landets virksomheder kan konkurrere på det globale marked. Frygten for kinesiske investeringer synes derfor mere begrundet i følelser end i fakta, og debatten minder på mange måder om 1980'ernes frygt for Japan.

Bogen ville dog have stået stærkere, hvis Nolan havde brugt flere kræfter på at analysere de politiske dynamikker i debatten, herunder forskellen mellem den amerikanske og den europæiske håndtering af de kinesiske investeringer, som det bl.a. er kommet til udtryk i den nuværende strid om de to kinesiske telegiganter ZTE og Huawei. Hvor man fra amerikansk side især har fokuseret på, hvorvidt ZTE og Huawei udgør en trussel mod den nationale sikkerhed, har man fra europæisk side fokuseret mere på spørgsmålet om unfair konkurrence, hvor de to virksomheder beskyldes for at modtage subsidier og dumpe priserne.

Nolans bidrag består desuden i analysen af, hvor dominerende vestlige selskaber faktisk er i den kinesiske økonomi. Det er værd at holde in mente, når de mere beskedne kinesiske opkøb i Europa og USA kritiseres. F.eks. kritiseres Huawei og ZTE for i løbet af en kort årrække at have opnået en markedsandel i Europa på 25 pct. Kritikerne undlader dog behændigt at nævne, at europæiske selskaber tegner sig for mere end 50 pct. af 3G markedet i Kina.

Det er svært at sætte en finger på Nolans analyse og konklusion. Der er dog tale om et øjebliksbillede. Set med de briller er de direkte kinesiske investeringer i udlandet endnu begrænsede, men Nolan burde måske have fokuseret mere på stigningstakten, som antyder et noget andet fremtidsbillede. Hertil kommer, at Nolan måske undervurderer de fordele, som de kinesiske virksomheder besidder, herunder ubegrænset statsfinansiering samt et stadig mere konkurrencepræget og innovativt erhvervs-klima i Kina.

Bogen indeholder ikke det store teoriapparat, ligesom Nolan kun i begrænset omfang forholder sig til litteraturen på området. Casestudierne kunne også med fordel være udbygget, ligesom det kan diskuteres, hvor repræsentative de er. Hverken Japan eller Sydkorea har f.eks. opbygget flyindustrier, men har indhentet Vesten på andre områder. Disse mangler skyldes formentlig, at bogen er startet som et diskussionspaper, der siden er ud-

bygget. Nolans lille bog synes dog alligevel uomgængelig, hvis man ønsker at forstå Kinas rolle i den internationale politiske økonomi.

Rasmus Abildgaard Kristensen

Leder af afdelingen for økonomi, vækst og sektorpolitikker på Danmarks ambassade i Beijing